

สรุปความรู้จากการร่วมประชุมวิชาการประจำปี 2564 ระยะสั้น

The long march through COVID : เรื่อง Long COVID

สถานที่ การประชุมของสมาคมเวชบำบัดวิกฤตแห่งประเทศไทย วันที่ 6-8 มกราคม 2565

สรุปโดย อาจารย์สมัยพร อาชาล

เรื่อง Long COVID บรรยายโดย พ.ต.พญ.ดุจรัตน์ สมบูรณ์วิบูลย์. อายุรศาสตร์โรคระบบการหายใจ. และ
ภาวะวิกฤตโรคระบบการหายใจ. กองอายุรกรรม โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

ภาวะ Long COVID คืออาการที่ยังหลงเหลืออยู่ อาการจากภาวะแทรกซ้อนจากการรักษาใน
โรงพยาบาล หรือบางครั้งมีอาการที่เกิดขึ้นใหม่ โดยอาการเหล่านี้เรียกว่า Post Acute Covid Illness, Post-
acute covid syndrome, Post – acute COVID , Long COVID , Long Haul หรือ Chronic covid
ปัจจุบัน ให้คำจำกัดความของกลุ่มอาการผู้ป่วยโรคโควิด-19 โดยแบ่งตามระยะเวลาเป็น 3 ระยะ ได้แก่

1. Acute COVID –19 ระยะแรกที่มีอาการติดเชื้อ เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์
2. Ongoing symptomatic COVID –19 ระยะที่มีอาการต่อเนื่องไปอีก 4-12 สัปดาห์
3. Post- acute COVID –19 ระยะที่มีอาการต่อเนื่องยาวนานเกิน 12 สัปดาห์

พยาธิกำเนิดของภาวะ Long COVID

หลังจากเชื้อ SAR-CoV-2 เข้าสู่ร่างกายโดยจับกับ Angiotensin-converting enzyme-2 (ACE-2)
receptors ในเยื่อบุโพรงจมูก ปอด ทางดินอาหาร ตับ ไต รวมถึงผนังหลอดเลือด ทำให้เกิดการบาดเจ็บและ
ทำลายอวัยวะต่าง ๆ รวมทั้งเกิดลิ่มเลือดและภาวะแทรกซ้อน และอาจอักเสบรุนแรง (Cytokine storm)
ส่งผลให้หลายอวัยวะทำงานล้มเหลว ต้องเข้ารักษาในหอผู้ป่วยวิกฤตเป็นเวลานาน บางครั้งเกิด
ภาวะแทรกซ้อนจากยาที่ใช้รักษา การติดเชื้อแทรกซ้อน นอกจากนี้ยังพบว่าอาจมีการสร้าง Antigen -
Antibody complex ตามหลังการติดเชื้อ ส่งผลให้มีอาการของโรค Autoimmune ต่าง ๆ ด้วย

อาการแสดงของภาวะ Long COVID

1. อ่อนเพลีย (Fatigue) พบร้อยละ 40-87 เหนื่อยง่ายหลังออกแรง(Post exertional malaise)
2. อาการทางระบบประสาท พบในกลุ่มวิกฤตที่นอนโรงพยาบาลร้อยละ 50 ปวด เวียนศีรษะ รับรส รับ
กลิ่นผิดปกติ สมองอักเสบ โรคหลอดเลือดสมอง ภาวะสมองล้า(Brain fog) หรือเรียก อาการภาวะรู้คิด
บกพร่อง (Cognitive impairment) สูญเสียสมาธิและความทรงจำระยะสั้น
3. อาการทางระบบหัวใจ เหนื่อย ร้อยละ 20-30 รองลงมา คือ ไอ ร้อยละ 13-15 ทำให้การแพร่ก๊าซ
คาร์บอนมอนนอกไซด์ต่ำลง
4. อาการทางระบบหัวใจหลอดเลือด พบอาการเจ็บหน้าอก ร้อยละ 15 ใจสั่น ซิพจรเร็วขึ้นขณะ
เปลี่ยนท่า บางรายพบหัวใจขาดเลือด หัวใจล้มเหลว
5. อาการทางระบบทางเดินอาหาร ปวด อึดแน่นท้อง ความอยากอาหารลดลง ท้องเสียและคลื่นไส้
อาเจียน

6. อาการทางสุขภาพจิต พบวิตกกังวล ร้อยละ 30 การนอนหลับผิดปกติ ร้อยละ 27 ภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 20

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดภาวะ Long COVID พบอาการในเพศหญิงมากกว่าชาย พบในวัยกลางคน พบในผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง หรือมีภาวะอ้วน มีโรคประจำตัว ผลทางห้องปฏิบัติการมีค่าการอักเสบสูง

แนวทางการดูแลรักษา

เพื่อให้ผู้ป่วยกลับไปทำงานและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทีมรักษาควรรักษาตั้งแต่ระยะแรก และลดภาวะแทรกซ้อนและอาการแย่ลงจากโรคร่วม และค้นหา รักษาผู้ที่มีอาการผิดปกติก่อน เช่น อาหารเหนียว เจ็บหน้าอก ต้องได้รับการตรวจวินิจฉัยอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ควรได้รับการฝึกทำกายภาพบำบัด ประกอบด้วย การฟื้นฟูสมรรถภาพปอดและการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ การดูแลด้านจิตใจ ปรับการรับรู้ และจิตใจร่วมกันเสมอ ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาการและการดูแลตนเองเบื้องต้นหลังการป่วย ให้มีความสม่ำเสมอของการฟื้นฟูสมรรถภาพปอดและการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ รวมถึงหลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ที่ทำให้อาการแย่ลง เช่น การสูบบุหรี่ การออกกำลังกายอย่างหักโหม

การนำไปใช้ในการเรียนการสอน

เผยแพร่ให้นักศึกษา ทุกชั้นปี 1-4 ให้รับทราบผลเสียจากการติดเชื้อ COVID 19 เพื่อป้องกันตนเองจากการระบาดของเชื้อ และ ให้สำหรับบุคคลที่ติดเชื้อสามารถดูแลตนเองให้กลับมาเรียนหรือทำงานได้อย่างมีคุณภาพ